

Z NEPUBLIKOVANÝCH FLORISTICKÝCH ÚDAJOV VÁCLAVA VRANÉHO

Judita Kochjarová

Abstract: *From the unpublished floristical data sampled by Václav Vraný.* Václav Vraný (*1851 Chvaletice, Czech Republic – †1929 Tisovec, Slovakia) was an outstanding teacher, botanist, muselogy worker and writer. As a primary school teacher, he lived and worked in several regions of Slovakia. Apart from different school and cultural activities, he sampled a lot of floristical data and excellent herbarium collection (vascular plants, mosses, fungi). Prevailing part of this contribution pays attention to the data on occurrence of 34 taxa of vascular plants, written by V. Vraný as marginal notes into two own copies of the first Slovak flora, „Května Slovenska“ by G. Reuss (printed in 1853). These books are recently deposited in the libraries of the Czech Botanical Society in Prague, and Institute of Botany of the Czech Academy of Science in Průhonice. The most interesting is the note on finding of *Waldsteinia ternata* (Stephan) Fritsch near Vyšná Slaná village in Slovenské rudohorie Mts in 1874. Vraný was the first, who collected this taxon in the Western Carpathians, although his finding has been not published yet. Other taxa, mentioned by Vraný, are e.g.: *Berberis vulgaris*, *Corydalis capnoides*, *Herminium monorchis*, *Mimulus guttatus*, *Radiola linoides*, *Symphytum cordatum*, and others. Brief comments to Vraný's floristical data are added. Some Slovak plant names, coming from different regions, sampled and noted by Vraný, are presented as well.

Keywords: History of botanical research, distribution of vascular plants, *Waldsteinia ternata* (Stephan) Fritsch, plant names, Slovakia, Western Carpathians

Úvod

Václav Vraný (*1851 – †1929), známy učiteľ, botanik, muzejný pracovník a neúnavný organizátor spoločenského a kultúrneho života, hoci pôvodom z Čiech, väčšinu svojho života prežil na Slovensku: na Gemeri, Spiši, v Liptove, Turci a napokon opäť na Gemeri-Malohonte. Narodil sa 30. 9. 1851 vo východočeských Chvaleticiach. Na Slovensko prvýkrát prišiel v školskom roku 1868/69, keď na učiteľskom ústave pri slovenskom evanjelickom gymnáziu vo Veľkej Revúcej nastúpil súběžne ako študent 6. ročníka gymnázia a 1. ročníka učiteľského ústavu. Žiaľ pravdepodobne kvôli existenčným problémom musel ústav opustiť ešte pred ukončením a v r. 1869 prijal miesto pomocného učiteľa v Drienčanoch neďaleko Rimavskej Soboty. Neskôr pôsobil ako učiteľ v blízkyh Kyjaticiach, v Jelšave a vo Vyšnej Slanej. V r. 1874 odišiel z Gemera na Spiš, kde vystriedal viaceré učiteľské miesta v Malej Lomnici (Lomnička), Lechnici a Sublechnici (Červený Kláštor). Od r. 1898 pôsobil na Liptove, najskôr v Ružomberku ako správca tlačiarne K. Salvu a od r. 1901 ako učiteľ v Palúdzke a v Liptovskom Mikuláši. Vraného národnobuditeľské úsilie a názory, ktorými sa netajil ani pri učiteľskej práci, boli hlavnou príčinou toho, že ho často prekladali z miesta na miesto. Napokon

musel z donútenia ukončiť svoju pedagogickú činnosť, a to iba rok pred nárokom na penziu (r. 1908). Po prepustení zo školských služieb našiel útočisko v Martine, kde od r. 1909 pracoval ako kustód Národného múzea a tajomník Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Tu zotrval až do r. 1921. Medzitým po vzniku Československej republiky bol plne rehabilitovaný a začali mu vyplácať aj dôchodok. Po nedorozumeniach s vedením Muzeálnej slovenskej spoločnosti sa v lete r. 1921 rozhodol odísť z Martina a presťahoval sa do Tisovca, kde v tom čase bývali dve z jeho dcér, Terézia Emília a Mária Adela, vydatá za učiteľa Ludovíta Clementisa. Zomrel 8. septembra 1929 počas exkurzie na vrch Trstie nad Tisovcom. Po celý svoj život s vášňou a nadšením poznával krásy a zaujímavosti prírody. Venoval sa najmä botanike, ale zbieral aj rôzne iné prírodniny, huby, minerály atď. Zhromaždil bohaté herbárové zbierky, z ktorých značná časť je dnes uložená v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave a početné položky sú vo viacerých ďalších inštitúciách. (Podrobnejšie životopisné údaje o V. Vranom uverejnili: Domin 1930, Hendrych 1955, Hrabovec 1988, Jurkovič 1972, Kliment 2002, Petráš 1972, 1990, Suza 1930 a ďalší).

Okrem už viackrát spomínaných a analyzovaných herbárových zbierok a terénnych zápiskov (cf. Hendrych 1955, Kliment 2002) sa ako ďalšie, doposiaľ nepreskúmané zdroje floristických údajov ukázali byť dva výtlačky Reusovej „Květny Slovenska“ (Reuss 1853). Tieto V. Vraný istý čas vlastnil, používal a vpisoval si do nich rôzne poznámky. Poznámky sú napísané väčšinou na okraje strán vedľa Reussovho textu k príslušnému taxónu, prípadne na voľnom spodnom okraji stránky (v takom prípade je hviezdíčkou označené príslušné miesto v Reussovom texte, na ktoré sa poznámka vzťahuje). Zjavne vznikli v rôznom čase, keďže niektoré sú písané perom (čiernym atramentom), iné obyčajnou ceruzkou, či farebnou (najčastejšie modrou) ceruzkou. Aj rukopis a ortografia sa v drobných detailoch odlišujú. Je teda veľmi pravdepodobné, že ich V. Vraný postupne dopĺňal v rôznych časových intervaloch. Iba pri niektorých je uvedený aj presný dátum. Zhodou okolností, oba výtlačky sú v súčasnosti majetkom významných botanických inštitúcií v Prahe a Průhoniciach.

V nasledujúcom texte sa možno bližšie oboznámiť so spomínanými údajmi. Použitá je súčasná nomenklatúra (Marhold, Hindák 1998), pričom v zátvorke je uvedené pôvodné názvoslovie a ku každému údaju je pripojený hodnotiaci komentár. Zachovaná je pôvodná ortografia Vraného poznámok, aj ich poradie, kopírujúce sled taxónov v Reusovej „Květne“.

Rozbor historických prameňov

Výtlačok Reussovho diela, ktorý v súčasnosti vlastní Knihovna České botanické společnosti v Prahe, venoval V. Vraný profesorovi Františkovi A. Novákovi v r. 1922, o čom svedčí venovanie, napísané Vraného rukou na titulnú stranu (obr. 2): „Vysokoctěnému p. dr. Frant. A. Novákovi na znak úcty a vděky V. Vraný v Tisovci 24. srpna 1922“. Z pozostalosti F. A. Nováka sa spolu s početnými ďalšími zväzkami dostal do fondov knižnice ČBS. V ňom možno nájsť Vraného údaje k 10 druhom cievnatých rastlín, pochádzajúce z Gemera, Liptova a Spiša:

Clematis alpina (ut *Atragene alpina* L.): Radzim 1874.

Futák (1982a) uvádza z tejto lokality v Slovenskom rudohorí až o štvrtoročie neskorší Toclov údaj, pochádzajúci z r. 1900. Pritom sám Vraný sa zmienil o výskyte *A. alpina* na Radzime v pútavom článku „Na Gerlach“, uverejnenom v Slovenských pohľadoch (Vraný 1881).

Hepatica nobilis (ut *H. triloba* Chair.): Na brehu Dunajca pod Červeným Kláštorom.

Poznámka je vsunutá ku zmienke o vzácné sa vyskytujúcich bielo kvetých exemplároch v Reussovom opise, zrejme práve také V. Vraný na uvedenej lokalite videl. Tento Vraného údaj, lokalizovaný „pod Holicou“ publikoval najprv Filarszky (1898) spolu s poznámkou o pokuse kultivovať bielo kvetý pečeňovník z Pienin v budapeštianskej botanickej záhrade. Neskôr ho uverejnil aj sám Vraný (1929a). Ako druh s roztrúseným výskytom sa uvádza vo flóre Pienin dodnes (Benčaťová 2001).

Pulsatilla grandis (ut *P. vulgaris* Mill.): Slovenská skala pri Jelšave.

V Slovenskom krase hojne rastúci druh, pričom v okolí Jelšavy sa vyskytujú aj prechodné typy k *P. subslavica* (Futák 1982b, Goliašová 1985).

Batrachium circinatum (ut *Ranunculus divaricatus* Schr.): Pri Váhu nad vrbickým mostom 20. aug. 1906.

Údaje o výskyte tejto močiarky na hornom Považí sa vzhľadom na absenciu herbárových dokladov zaraďujú medzi pochybné (Husák et al. 1982).

Actaea spicata: Spiš, Turiec, Liptov.

Bežný lesný druh.

Cimicifuga europaea (ut *C. foetida* L.): Liptov – Ploštín.

V severnej časti Nízkych Tatier častý druh (Futák 1982c).

Berberis vulgaris: Červený Kláštor, Liptov – H. Boca.

Jasičová (1982) z oblasti Pienin uvádza ako najstarší údaj Dominovu položku z r. 1932, dráč však bol odtiaľto známy už v prvej polovici 19. stor. (Herbich sec. Zarzycki 1981). Zaujímavé však je, že z okolia Vyšnej Boce nie sú známe staršie údaje (cf. Jasičová l. c.).

Saxifraga hieraciifolia: Ďumbier.

Nálezisko je známe už od začiatku 19. stor. (Wahlenberg 1814); tento lomikameň tu neskôr našli aj zbierali mnohí botanici (cf. Jasičová 1985, Turis, Valachovič 1996) a akiste tu rastie aj v súčasnosti.

Symphytum cordatum (Kostival srdcovitý): Listem srdcovitým. Spiš: Malá Lomnica, Magura atd. Apr. Mj.

Keďže tento druh Reuss vo svojej „Kvĕtně“ vôbec neuvádzal, Vraný zároveň navrhuje preň aj slovenské meno a uvádza krátku diagnózu, oboje v súlade s pôvodným Reussovým textom. V okolí Lomničky na Spiši rastie aj v súčasnosti (cf. Májovský, Hegedúšová 1993).

Lithospermum officinale: K Reussovmu textu „ve Spiši se nemá nacházeti“ Vraný vsunul poznámku: Ano! a sice při Červeném Klášteře.

Flóra Slovenska (Bertová, Berta 1993) uvádza pre tento druh ako najstarší až Jávorkov údaj z r. 1924, hoci bol z Pienin známy už koncom 19. stor. Zriedkavo sa tu vyskytuje doteraz (cf. Zarzycki 1981, Benčaťová 2001).

Popri floristických údajoch si Vraný u niektorých druhov poznačil aj miestne ľudové pomenovania, dopĺňajúc tak Reussov zhrnuté slovenské (resp. slovanské) názvy rastlín. Tak napríklad možno tu nájsť mená: „Záružlia“ (*Caltha*) v Palúdzke a „Lotač“ (taktiež *Caltha*) v Tisovci, „Trpka“ (*Padus*) v Palúdzke, „Liži kvĕt“ (*Tussilago farfara*) v Tisovci, „Šuravina“ (*Calluna vulgaris*) v Podbanskom a „Šedivník“ (taktiež *Calluna*) v Jamníku, „Tatarcon“ (*Acorus*) v Haligovciach na Spiši a „Brustwurz“ (taktiež *Acorus*) bez uvedenia miesta, „Kotiarka“ (*Allium ascalonicum*) v Turčianskom Sv. Martine, „Tenkel“ (*Triticum dicoccum*) v Turčianskom Sv. Martine. Tisovské pomenovanie pre podbeľ (*Tussilago farfara*) v ortografickej podobe „Lyži kvet“ ako jediné z týchto

uverejnil Vraný spolu s ďalšími inými názvami v štúdiu o ľudovom menosloví ponikleca (Vraný 1929b).

Omnoho bohatší na zápisky je ďalší výtlačok Reussovej „Kvĕtny“, nachádzajúci sa v súčasnosti vo fondoch Knihovny Botanického ústavu Akadémie vied Českej republiky v Průhoniciach, ktorý sa tam dostal za dosiaľ neobjasnených okolností, pravdepodobne spolu s rozsiahlou knižnicou prof. Karla Domina. Traduje sa, že si ho K. Domin vypožičal po Vraného smrti od pozostalých a viac už nevrátil, tak ako nevrátil ani Vraného rukopisný materiál ku flóre okolia Tisovca, ktorý mu sám Vraný na sklonku života, v marci r. 1929, poslal na uverejnenie (cf. Petráš 1972, 1990; Kliment 2002). Podľa písomných dokladov však rukopis poslal L. Clementis (vnuk V. Vraného) K. Dominovi až 26. septembra 1929, teda tesne po Vraného smrti. Sprievodný list sa nachádza v archíve Národného múzea v Prahe, v pozostalosti K. Domina (Vozárová 1990). Prinajmenšom pokiaľ ide o spomínaný výtlačok Reussovej „Kvĕtny“ z Vraného vlastníctva, odporovala by úvahám o nevrátenej výpožičke skutočnosť, že na tretej strane knihy, oproti Predhovoru, je Vraného rukou napísané venovanie: „... v Praze věnuje V. Vraný, v Tisovci 6. února 1929“. Žiaľ, meno adresáta, ktorému knihu venoval, je medzičasom už odstránené (vystrihnuté), a tak jej spleťtý osud dodnes ostáva akosi zahmlený. Tento výtlačok obsahuje predovšetkým rozsiahly floristický materiál z okolia Tisovca, ktorý Vraný zozbieral najmä na sklonku života. Keďže bude predmetom osobitného spracovania (Kochjarová, Kliment, in prep.), na tomto mieste sa zmienim iba o poznámkach z iných lokalít, ktoré sa vo výtlačku nachádzajú. Týkajú sa 25 druhov cievnatých rastlín a pochádzajú zväčša zo Spiša, Liptova, Gemera a Turca (výnimočne aj iných regiónov):

Helleborus viridis: Videl som mnoho okolo Iloku v Juhoslávii.

Z okolia Tisovca Vraný poznal túto čemericu iba zo záhradných kultúr (pozri tiež nižšie uvedenú poznámku pri druhu *Leucanthemella serotina*).

Corydalis capnoides: Červený Kláštor, Blumenthal pri Poprade, Boca (Nižná), Iľanovská dolina.

Údaj z Červeného Kláštora aj publikoval (Vraný 1929a) a rastie tu dodnes (Benčaťová 2001). Zmienku o výskyte v Iľanovskej doline uverejnil v jednom zo svojich odbornopopulárnych článkov (Vraný 1929b). Herbárové doklady tohto druhu, ktoré Vraný zbieral v doline pod Poludnicou (akiste práve v Iľanovskej doline) a pri Červenom Kláštore, citujú Kliment a Kochjarová (1995). Z Bocianskej doliny je chochlačka žltobiela známa z viacerých lokalít, avšak z Kvetnice pri Poprade (Blumenthal) nie sú známe žiadne iné údaje; najbližšia známa lokalita je Lopusná dolina pri Svite (cf. Kliment, Kochjarová l. c.).

Radiola linoides: 24. aug. 1913 sberal som na pravom brehu Váhu pod Starým hradom pri ceste (Trenčín). Keď som nález oznámil Holubymu, písal mi 2. XI. 1916: „Gratulujem k objaveniu Radioly linoides!“

Tento zaujímavý Vraného údaj zo severnej hranice areálu druhu na Slovensku na dlhý čas upadol do zabudnutia. Herbárová položka spomínaného Vraného zberu, datovaná 20. VIII. 1913 s lokalizáciou „Na pravom brehu Váhu pod Starhradom, Trenčín“ bola nájdená len nedávno v kolekcii Jána Petrikoviča [Ján Petrikovich (Petrikovič), *1846 – †1914, lekár, vlastivedný pracovník, múzejník a publicista, väčšinu života pôsobil v Martine. V čase, keď V. Vraný pracoval v martinskom múzeu, často podnikali spoločné botanické exkurzie do blízkeho okolia]. Jeho herbárová zbierka je po revízii uložená v SNM-MAK v Martine (Škovirová 2000). Všeobecne známe a najmä v minulosti

opakovane dokladované sú lokality výskytu ľančeka na Záhorí (dnes je však už kriticky ohrozeným druhom). Z celého turčianskeho regiónu sa prv udával iba z jediného náleziska pri Dubovom, kde sa ho však recentne nepodarilo potvrdiť (cf. Futák 1982d, Škovirová 1988). Podľa všetkého zanikla aj lokalita pri Strečne (Škovirová 2000).

Dorycnium herbaceum: Kyjatice, Hostišovce (Balocká dolina).

Tento druh dodnes rastie na početných lokalitách v oblasti Drienčanského krasu, vrátane okolia Hostišoviec (Kliment et al. 2000).

Lathyrus hirsutus: Hostišovce 22. IX. 1927 (Balocká dolina).

Podobne ako predošlý druh, aj tento hrachor sa vyskytuje v Drienčanskom krase na viacerých lokalitách (Kliment et al. 2000).

Waldsteinia ternata (ut *W. trifolia* Roch.): Prvníkrát spozoroval som 22. V. 1874 pri Vyšnej Slanej.

Jeden z najzaujímavejších údajov. Okrem uvedenej stručnej okrajovej poznámky je na tomto mieste knihy vlepý ďalší list papiera s Vraného textom, podrobnejšie opisujúcim okolnosti nález (obr. 1): „*Waldst. trif. spozoroval jsem prvníkrát 22. V. 1874 při Vyšné Slané (u Dobšíně) pod vrchem Radzimem, ale na levém břehu slané (Šajavy) poblíž hřbitova. Byl jsem v botanice začátečníkem. K určování měl jsem jen Reusovu „Květnu Slovenska“.* Podle ní shodovala se má rostlina s *Waldsteinií geoides* až na listy, které nebyly 5 laločné ale trojkaté. Tak zustala naleznuta rostlinka neurčená zapomenutá v jedné knize ležet. Až po 18 letech přišla mi zase pod oči. Dal jsem se znova do určování, ale ačkoliv měl jsem již značnou zásobu pomůcek k určování našich rostlin, nedošel jsem dále nežli s Reusem. Přitom ale napadlo mi, že sem již kdesi četl něco o *W. trif.* ale nemohl jsem se upamatovat kde. Odkreslil jsem tedy svůj ex. a poslal ho s prosbou o diagnosu *W. tr. dr. Filárskemu* s dotazom či má rostlina se s ní shoduje [pozn.: Ferdinand Filarszky (*1858 – †1941), botanik, narodený v Kežmarku, pôsobil v Budapešti na univerzite a v botanickom oddelení Maďarského národného múzea]. *Přikládám odpověď dr. Filárského. Jednalo se mi nyní o zaopatření dostatočného materialu ale okolnosti nedovolovaly mi konat dalekou cestu od Cerveného Kláštera k Vyšné Slané a tak přišla *W. tr.* zase do zapomenutí až na jaře 1922 shledal jsem se zase s ní k mé nevýslovné radosti na území Tisovce...“*

Vlepený je tu aj list od Dr. F. Filarszkého, teda spomínaná odpoveď na Vraného žiadosť o určenie. Okrem iného v ňom Filarszky pripomína, že podľa vtedy známych údajov je *W. trifolia* známa iba zo Sedmohradska, a tak by nálezisko od Vyšnej Slanej bolo novým a veľmi zaujímavým poznatkom. Píše tiež, že pri porovnaní Vraného kresby s herbárovým materiálom *W. trifolia*, pochádzajúcim zo Sedmohradska, sa zdá, že by mohlo ísť o identickú rastlinu. Domnieva sa však, že najspôfahlivejšie by bolo determinovať priamo herbárový materiál z lokality vo Vyšnej Slanej a pýta sa Vraného, či by mu ho mohol na účely determinácie poslať.

Takisto je tu vlepená Vraného kresba nájdennej valdštajanky (obr. 3) s lokalizáciou (Vyšná Slaná 22. V. 1874) a s ďalšou pripísanou poznámkou: „*První ex. naleznutý ve V. Slané (nalezá se v Turč. Sv. Mart. muzeume)*“. Žiaľ, herbárovú položku onej rastliny z Martinského múzea, podľa ktorej Vraný mohol nákras vyhotoviť, sa v herbári SNM (Bratislava, Martin) zatiaľ nepodarilo nájsť. Pravda, osud herbárových položiek býva niekedy spletitý a o Vraného herbári, vzhľadom na časté sťahovanie zbierok z miesta na miesto, to platí azda dvojnásobne. Navyše treba počítať s neskoršou manipuláciou, resp. presunom jednotlivých položiek pri katalogizácii, spracovaní, triedení či revízii materiálu, a tak nemožno vylúčiť, že sa spomínaný doklad v budúcnosti – možno celkom náhodou – nájde.

Ak sa sám Vraný neskôr do okolia Vyšnej Slanej už nedostal (a jeho poznámky tomu nasvedčujú), zostal jeho historicky prvý nález valdštajinky trojlistej na území Západných Karpát opäť „zabudnutý ležať“ až dodnes, tentokrát takmer 100 rokov. Návšteva Vraným spomínanej lokality pri cintoríne vo Vyšnej Slanej vo vegetačnej sezóne 2004 – ako sa dalo očakávať – neskončila šťastným potvrdením storočného nález. Bezprostredné okolie tzv. starého cintorína, ktorý slúžil za čias Vraného pôsobenia v obci, je v súčasnosti už len takmer zabudnutým, hustým krovím zarasteným kútom, ku ktorému vedeli ukázať cestu iba ochotní starší občania. Nachádza sa nad evanjelickým kostolom na úpätí vrchu Radzim a pozostáva z dvoch oddelených enkláv, katolíckej a evanjelickej, kde sotva možno rozoznať zvyšky zarastených hrobov. Susedí so zmiešaným lesom (z drevín v ňom dominujú buk, smrek, hrab a lieska), ktorý pretína stará úvozová cesta, možno pamätajúca aj časy Vraného návštev, kde v podraсте boli nájdené napr.: *Asarum europaeum*, *Cardamine flexuosa*, *Gentiana asclepiadea*, *Maianthemum bifolium*, *Polygonatum verticillatum*, *Vaccinium myrtillus*, *Vinca minor* a i. Celý priestor na miernom svahu medzi cintorínom a riekou Slanou je dnes zastavaný, zväčša novšími rodinnými domami, navyše veľkú časť z neho zaberá futbalové ihrisko, vybudované na alúviu rieky. Nie je bez zaujímavosti, že v nedávnej minulosti bola nájdená v tejto časti Slovenského rudohoria nová lokalita výskytu *W. ternata*, vzdialená od Vyšnej Slanej len asi 12 km vzdušnou čiarou (Hajdúk 1998). Táto časť Slovenského rudohoria – azda až na botanicky významný vrch Radzim – je pomerne málo floristicky preskúmaná, takže nemožno celkom vylúčiť objavenie ďalších blízkyh nálezisk.

Vraný sám iba málokedy publikoval svoje zaujímavé nálezy, zväčša prenechal ich uverejnenie iným (napr. Filarszky 1898, Sagorski, Schneider 1891). Je teda len príznačné, že *W. ternata* ako novú rastlinu československej kveteny uverejnil Domin (1922), s uvedením V. Vraného ako nálezcu a zberateľa, bezprostredne potom, čo sa k nemu dostal Vraného herbárový materiál z okolia Tisovca. Pritom v skutočnosti nešlo o nový druh pre našu flóru, keďže už viac než 10 rokov mal byť odbornej verejnosti známy nález z okolia Košických Hámrov (Thaisz 1909). Tomuto vzácnemu druhu našej kveteny venovalo pozornosť viacero botanikov až do dnešných čias, dopĺňajúc tak postupne mozaiku jeho rozšírenia o lokality na Poľane, v Štiavnických vrchoch a Javorí, Zvolenskej kotline a Slovenskom rudohorí (cf. Jurko 1951, Magic 1959, Májovský et al. 1978, Križo, Koríneková 1985, Zahradníková 1992a, Križo 1997, Hrouda in Benčaťová, Ujházy 1998, Hajdúk 1998). Alpské a západokarpatské populácie sa hodnotia ako osobitný poddruh, *W. ternata* subsp. *magicii*, zatiaľ čo typový poddruh, *W. ternata* subsp. *ternata* rastie len na Sibíri. Rastliny z rumunskej časti Karpát podľa všetkého patria inému taxónu, na druhovej úrovni označovanému menom *W. trifolia* Rochel ex Koch; táto problematika však ešte vyžaduje revíziu, vzhľadom na nejednotnosť v taxonomic-kých koncepciách (cf. Hendrych 1955, Májovský et al. 1978).

***Aremonia agrimonoides*:** Turiec, Bystrička pri T. Sv. Martine.

Z Turca je tento druh známy z početných nálezisk najmä v oblasti Lúčanskej Malej Fatry (najbližšie k Bystričke z okolia Trebostova), ale aj z Turčianskej kotliny a Veľkej Fatry (cf. Zahradníková 1992b, Bernátová et al. 1994).

Amelanchier ovalis (ut *Aronia rotundifolia* Pers.): Ružomberok: Čebrať.

Nález je dokladovaný herbárovou položkou, ktorú V. Vraný zbieral v r. 1899 (Peniaš-teková 1992). V oblasti Veľkej a Krivánskej Fatry, Chočských vrchov a priľahlých častí Liptovskej kotliny rastie muchovník vajcovitý na početných lokalitách. Priamo na vrchu Čebrať nad Ružomberkom, presnejšie na južnom svahu jeho predvrcholu (k. 945 m), bol zaznamenaný ešte v r. 1969 (Holub 1970); pravdepodobne tu rastie doteraz.

Sorbus chamaemespilus (ut *Aria chamaemespilus* Crantz.): Sberal som na illanovskej Poludnici 8. VI. 1909.

V západnej časti Nízkyh Tatier sú známe viaceré lokality tejto jarabiny. Z Poludnice bola známa už koncom 19. stor. (cf. Sagorski, Schneider 1891, Májovský 1992).

Hylotelephium argutum (ut *Sedum carpaticum* Reuss): Nižná Boca.

V Nízkyh Tatrách hojný druh.

Asperula neilreichii: Rozsutec 2. VII. 1911; Tlstá 12. VII. 1911.

Táto marinka sa na Slovensku vyskytuje iba v Krivánskej a Veľkej Fatre, v Chočských vrchoch a v západnej časti Nízkyh Tatier. Vraného nález na Rozsutci je dokladovaný aj herbárovou položkou; odtiaľto, rovnako ako z masívu Tlstej a okolitých vrcholov nad Blatnicou existujú početné údaje od viacerých autorov (cf. Bernátová, Kubát 1980, Zahradníková 1985).

Leucanthemella serotina (ut *Chrysanthemum uliginosum* WK): Na brehu Dunaja pri Iloku 15. sept. 1911 2,10 m vysoké.

Ponticko-panónsky druh, dosahujúci na našom území severnú hranicu areálu. Hojnejšie je rozšírený v juhovýchodnej Európe (Ilok, v maďarčine Ujlak, vo vtedajšej Srijemskej župe sa nachádza na území dnešného Chorvátska). Podľa dostupných životopisných údajov (Petráš 1990) Vraný botanizoval v okolí Iloku počas návštevy u priateľa J. Maliaka [Jozef Maliak (*1854 – †1945), historik, prekladateľ, stredoškolský profesor, pochádzal z Revúcej a študoval spolu s Vraným na tamojšom gymnáziu. Neskôr pôsobil na školách vo Švajčiarsku, v chorvátskom Iloku a Báčskom Petrovci, na sklonku života sa vrátil na Slovensko].

Senecio umbrosus: Iv. Hradek, Lipt. Starhrad.

Grulich, Hodálová (1994) citujú z Liptova inú Vraného položku tohto druhu, pochádzajúcu z Mnícha nad Ružomberkom z r. 1899. V širšej oblasti Fatry a priľahlej vápencovej časti Nízkyh Tatier hojný druh.

Symphytum cordatum (Kostival srdcovitý): Spiš: Malá Lomnica, Červený Kláštor, Sp. Magura.

Symphytum tuberosum × *S. cordatum* (Kostival zvrhlý): spozoroval som pri Malej Lomnici r. 1885 a upozornil naň Ullepitscha a pozdejšie Schneidera. Pozdejšie sberal som ho často okolo Červ. Kláštora.

Písomná odpoveď G. Schneidera na Vraného oznámenie je na tomto mieste vlepená do knihy. Výskyt *S. cordatum* aj kríženca *S. tuberosum* × *cordatum* pri Červenom Kláštore Vraný sám publikoval až v r. 1929 (Vraný 1929a), ešte prv však poskytol svoje nálezy Filarskému, ktorý ich uverejnil s uvedením Vraného autorstva (Filarszky 1898). V známej Flóre centrálnych Karpát (Sagorski, Schneider 1891) je lokalita „Kl. Lomnitz“ uvedená u *S. cordatum*, avšak bez Vraného autorstva, len s odvolaním na „Herb. carp.“; kríženca autori tejto flóry neuvádzajú. Jeho opis pod menom *Symphytum* × *ullepitschii* Wettst. pochádza z r. 1893 (in Kerner 1893), typové položky zbieral pri Červenom Kláštore Ullepitsch, pravdepodobne práve na Vraného podnet (cf. Hendrych 1955). *S. cordatum* považuje Benčaťová (2001) za častý druh v Pieninách, kríženca však neuvádza vôbec. Známý je pritom ako zo slovenskej, tak aj z poľskej strany pohoria (Zarzycki 1981).

Scopolia carniolica (ut *S. atropoides* Jacq.): Okolo Červeného Kláštora na viacerých miestach IV. 1889.

Údaj s uvedením Vraného autorstva uverejnil najprv Filarszky (1898), neskôr tento nález publikoval aj sám Vraný (1929a). Benčaťová (2001) skopóliu ako vzácnu uvádza

iba z dvoch lokalít v blízkosti Červeného Kláštora: z Hôrky a Kláštornej hory. Zriedkavá je aj na poľskej strane Pienin (Zarzycki 1981).

Misopates orontium (ut *Antirrhinum orontium* L.): Gemer, Hostišovce 22. IX. 1927.

Autori podrobnej flóry Drienčanského krasu (Kliment et al. 2000) tento druh v súčasnosti potvrdili len na jedinej lokalite v okolí, na vrchu Veľká Lysá pri Hostišovciach.

Kickxia spuria (ut *Linaria spuria* Mill.): Gemer, Hostišovce 22. IX. 1927.

Podľa najnovších zistení v Drienčanskom krase ojedinele rastie iba príbuzný druh, *K. elatine* (Kliment et al. 2000).

Aristolochia clematitis: Gemer: Hostišovce, Budikovany, Drienčany.

Dodnes rastie na viacerých lokalitách v Drienčanskom krase vrátane okolia Hostišoviec (cf. Kliment et al. 2000).

Acorus calamus: r. 1887 pri Haligovciach v Spiši asnád mnichami z Červ. Kláštora tam dosázená.

Výskyt pri Červenom Kláštore a susedných Haligovciach spomína aj vo svojom pozdejšom článku (Vraný 1929a); od Haligoviec ho poznali aj iní starší autori (Filarszky 1898; Gustawicz 1894 sec. Benčaťová 2001). Výskyt v Pieninách v súčasnosti nebol potvrdený (Zarzycki 1981, Benčaťová l. c.).

Herminium monorchis: sberal som 21. VI. 1886 na Tatarsbergu pri Lomničke v Spiši.

Patrí snáď medzi najvzácnejšie druhy vstavačovitých rastlín na Slovensku. Hendrych (1991) vo svojej chorologickej štúdií spomína okrem iných údajov aj dva Vraným zbierané herbárové doklady z okolia Lomničky (s lokalitou Petrov vrch), pochádzajúce z rokov 1886 a 1887. Väčšinu starších údajov zo Slovenska by sme však dnes už len sotva potvrdili. Recentný výskyt sa udáva iba z Malej Fatry a Slovenského raja (Vlčko et al. 2003).

Streptopus amplexifolius: Hojne v doline pod Ihlou k Lomničke v Spiši.

Najmä v horských smrečinách dosť častý druh.

Stipa joannis (ut *S. pennata* L.): Drienčany, Hrušovo, Šivetice (Mutník).

Z jedinej lokality pri Drienčanoch je v súčasnosti známy na území Drienčanského krasu (Kliment et al. 2000) a až doteraz sa vyskytuje aj v Jelšavskom krase na vrchu Muteň (Kliment, Kochjarová 1996 ined.).

Stipa sp.: Ružomberok: Mnich.

Poznámka je na okraji strany hneď pod predošlou, avšak vzhľadom na jej umiestnenie nie je celkom jasné, či sa lokalita vzťahuje tak ako predošlé na *S. joannis* alebo na *S. capillata*, ktorej opis nasleduje.

Vo „Veľkom kľúči“ (Dostál, Červenka 1992) je lokalita Mních v Chočských vrchoch uvedená pri druhu *S. pulcherrima*. Podľa vierohodných svedectiev populácia kavyľa v niekoľkých trsoch dožívala na vrchu Mních nad Ružomberkom ešte okolo r. 1980 na antropicky silne ovplyvnenom stanovišti (*S. joannis*; Removčíková 2003, úst. inf.). Z blízkeho Sidorova nad Ružomberkom (fytogeograficky pričleňovaného ku Veľkej Fatre) sa v minulosti uvádzal výskyt *S. pulcherrima* (Sillinger 1933: 78), ani tento údaj však nebol recentne potvrdený (Bernátová 2003, úst. inf.).

Mimulus guttatus (ut *M. luteus* L.): Sberal som 1. júla 1881 nad Kremnicou v hore na jednej lúčke, kde pri potôčku hojne kvitnul.

Poznámka je napísaná na str. 496 na záver registra rodov (Reuss sám tento rod v „Květňě“ vôbec neuvádzal).

Tento údaj je zaujímavý v súvislosti s nedávno publikovanou historicko-chorologickou štúdiou (Marhold 1999), keďže jednoznačne dáva odpoveď na otázku o najstaršom nálezisku čarodejky škvrnitej na Slovensku. Autor v nej ako jedno z možných najstarších nálezísk uvádza okolie Kremnice; keďže však nemal k dispozícii vierohodný dôkaz o Vraného zbere z r. 1881, nemohol jednoznačne uzavrieť otázku najstaršieho výskytu tejto adventívnej rastliny na našom území. Dodnes prežíva v nevelkej populácii vo Zvolenskej doline neďaleko Kremnice (Marhold l. c.)

Z miestnych ľudových pomenovaní si v tomto výťažku zaznamenal: „Komorovský dohán“ (*Senecio umbrosus*) ho menujú v Liptove okolo Starého Hradu (Slov. Denník r. 1924 č. 5); „Šalátik“ (*Menyanthes trifoliata*) v Pavčinej Lehote, Liptov; „Drištiel“ (*Galanthus nivalis*) v Tisovci. Poznámka ku „komorovskému dohánu“ súvisí s článkom v Slovenskom denníku (Houdek 1924), v ktorom autor opisuje príhodu z výstupu na Liptovský (Sielnický) Starhrad: „... ukázal nám šuhaj z Bukoviny bylinu so žltými kvetmi a veľkými listami, že vrah z nej sušia si chlapi tabak. Na otázku, ako sa tá bylina volá povedal, že je to Komorovský dohán.“ Vraný podľa tohto opisu a znalosti lokality zrejme usúdil, že išlo o *Senecio umbrosus* (tento starček tam sám zbieral, resp. videl, pozri poznámku vyššie).

Vraného záujem o názvoslovnú problematiku nebol náhodný; na túto tému publikoval aj viacero zaujímavých článkov (cf. Petráš 1972, 1990), v ktorých sa venoval napr. slovenskému ľudovému názvosloviu plesnivca (*Leontopodium*) a ponikleca (*Pulsatilla*).

PodĎakovanie

Vďaka patrí Knížniciam Botanického ústavu AV ČR v Průhoniciach a Českej botanickej spoločnosti v Prahe za sprístupnenie materiálu na štúdium, RNDr. D. Bernátovej (Botanická záhrada, Blatnica), RNDr. O. Removčíkovej (Oravské múzeum, Oravský Podzámok) a RNDr. P. Turisovi (Správa NAPANT, Banská Bystrica) za poskytnutie informácií o recentnom stave niektorých lokalít vo Veľkej Fatre a v Nízkych Tatrách, ako aj RNDr. M. Vozárovej (Bratislava) za vecné pripomienky k textu.

Overenie súčasného výskytu niektorých druhov na území Veľkej Fatry umožnila aj finančná podpora agentúry VEGA (projekt č. 1/9149/02).

Literatúra

- BENČAŤOVÁ, B., 2001: Cievnaté rastliny Pienin. Arbora Publishers. 177 pp.
- BENČAŤOVÁ, B., UJHÁZY K., (eds) 1998: Floristický kurz Zvolen 1997. Technická univerzita, Zvolen. 94 pp.
- BERNÁTOVÁ, D., KUBÁT, K., 1980: Floristické pomery Gaderskej doliny a Blatnickej doliny. *Výsk. Práce Ochr. Prír.*, 3B: 141 – 184.
- BERNÁTOVÁ, D., OBUCH, J., KLIMENT, J., 1994: Rozšírenie niektorých druhov rastlín vo Veľkej Fatre: doplnky k Flóre Slovenska IV/3. *Bull. Slov. Bot. Spoločn.*, 16: 89 – 91.
- BERTOVÁ, L., BERTA J., 1993: *Lithospermum*. p. 22 – 25. In: Bertová L., Goliašová K. (eds): Flóra Slovenska V/1. Veda, Bratislava.
- DOMIN, K., 1922: *Waldsteinia ternata* (Stephan) Fritsch, nová rastlina československé květeny. *Věda Přír.*, 3: 186.

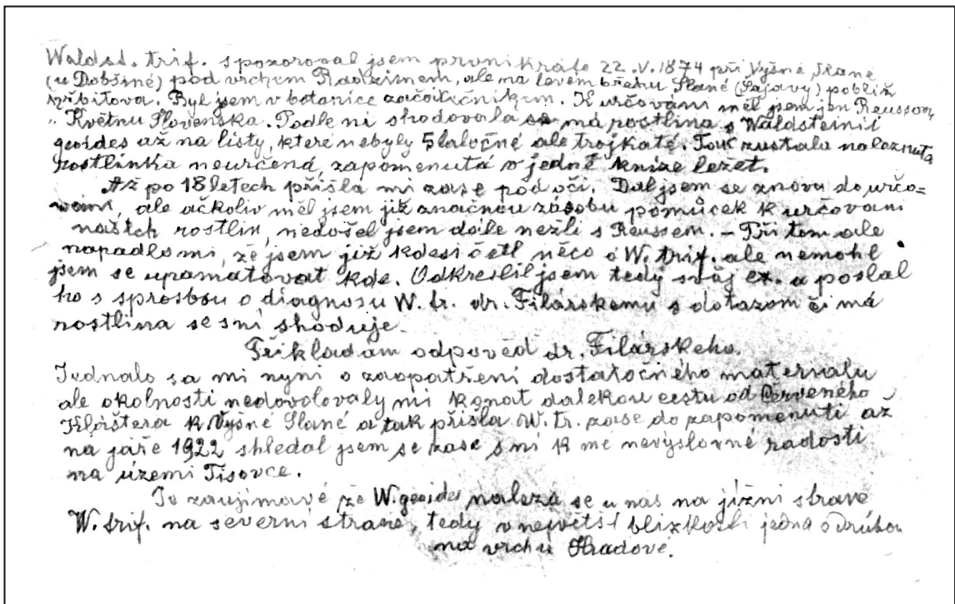
- DOMIN, K., 1930: Václav Vraný. *Věda Přír.*, 11: 97 – 98.
- DOSTÁL, J., ČERVENKA, M., 1992: Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín II. SPN, Bratislava. 1567 pp.
- FILARSZKY, F., 1898: A Pieninek és flórája. *Magy. Kárp.-Egyl. Évk.*, 20: 26 – 87.
- FUTÁK, J., 1982a: *Clematis*. p. 261 – 273. In: Futák J., Bertová L. (eds): Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava.
- FUTÁK, J., 1982b: *Pulsatilla*. p. 110 – 138. In: Futák J., Bertová L. (eds): Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava.
- FUTÁK, J., 1982c: *Cimicifuga*. p. 55 – 58. In: Futák J., Bertová L. (eds): Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava.
- FUTÁK, J., 1982d: *Linaceae*. p. 508 – 533. In: Futák J., Bertová L. (eds): Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava.
- GOLIAŠOVÁ, K., 1985: Variabilita *Pulsatilla slavica*, *P. grandis*, *P. subslavica* a problém introgresívnej hybridizácie. *Biol. Práce Slov. Akad. Vied*, 31/5: 91 – 172.
- GRULICH, V., HODÁLOVÁ, I., 1994: The *Senecio doria* Group (*Asteraceae-Senecioneae*) in Central and Southeastern Europe. *Phyton*, 34: 247 – 265.
- HAJDÚK, J., 1998: Nová lokalita druhu *Waldsteinia ternata* subsp. *magicii* Májovský v Slovenskom rudohorí. *Bull. Slov. Bot. Spoločn.*, 20: 119 – 121.
- HENDRYCH, R., 1955: Václav Vraný a jeho podíl na floristickém výzkumu Slovenska. *Preslia*, 27: 61 – 70.
- HENDRYCH, R., 1991: *Herminium monorchis* na Slovensku. *Zpr. Čs. Bot. Společn.*, 26: 33 – 37.
- HOLUB, J., 1970: Čabrat u Ružomberka – význačná botanická lokalita na horním Pováží. *Zpr. Čs. Bot. Společn.*, 5: 112 – 119.
- HOUDEK, I., 1924: Liptovský Starhrad. *Slovenský denník*, roč. 1924, č. 5.
- HRABOVEC, I., 1988: Václav Vraný (1851 – 1929). In: Tibenský J. et al., Priekopníci vedy a techniky na Slovensku, p. 888 – 892, Obzor, Bratislava.
- HUSÁK Š., SLAVÍK B., 1982: *Batrachium*. p. 197 – 214. In: Futák J., Bertová L. (eds): Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava.
- JASIČOVÁ, M., 1982: Berberidales. p. 274 – 280. In: Futák J., Bertová L. (eds): Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava.
- JASIČOVÁ, M., 1985: *Saxifraga*. p. 233 – 275. In: Bertová L. (ed.): Flóra Slovenska IV/2. Veda, Bratislava.
- JURKO, A., 1951: Vegetácia stredného Pohornádia. Slovenská akadémia vied a umení, Bratislava. 105 pp.
- JURKOVIČ, M., 1972: Václav Vraný – prvý profesionálny kustód Slovenského múzea 1851 – 1929. *Vlastiv. Čas.*, 21: 43 – 44.
- KERNER, A., 1893: Schedae ad floram exsiccata Austro-Hungaricam VI. Vindobonae. 135 pp.
- KLIMENT, J., 2002: „Rodom Čech, duchom Slovák. Slúžil vede a národu obetavo.“ (k 150. výročiu narodenia Václava Vraného). *Výskum a Ochr. Prír. Muránskej Planiny*, 3: 5 – 9.
- KLIMENT, J., KOCHJAROVÁ, J., 1995: K rozšíreniu, ekológii a fytoecológii *Corydalis capnoides* (L.) Pers. na Slovensku. *Bull. Slov. Bot. Spoločn.*, 17: 99 – 103.
- KLIMENT, J., HRIVNÁK, R., JAROLÍMEK, I., VALACHOVIČ, M., 2000: Cievnaté rastliny Drienčanského krasu. p. 97 – 150. In: Kliment J. (ed.): Príroda Drienčanského krasu. Banská Bystrica.

- KRIŽO M. 1998: Poznámky k výskytu *Waldsteinia ternata* (Stephan) Fritsch na Slovensku. p. 81 – 84. In: Benčaťová, B., Ujházy, K., (eds): Floristický kurz Zvolen 1997. Technická univerzita, Zvolen.
- KRIŽO, M., KORÍNEKOVÁ, M., 1985: Nová lokalita *Waldsteinia trifolia* Roch. v oblasti Poľany v Slovenskom stredohorí. *Biológia*, Bratislava, 40: 955 – 958.
- MAGIC, D., 1959: Vegetačné a fyto geografické pomery nových lokalít waldsteinie trojlistej (*Waldsteinia trifolia* Roch.) na Slovensku. *Biol. Práce Slov. Akad. Vied*, 5/10: 5 – 31.
- MARHOLD, K., 1999: Je okolie Kremnice miestom najstaršieho výskytu čarodejky škvrnitej (*Mimulus guttatus* DC.) na Slovensku? *Bull. Slov. Bot. Spoločn.*, 21: 63 – 67.
- MARHOLD, K., HINDÁK, F., (eds) 1998: Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava. 687 pp.
- MÁJOVSKÝ, J., 1992: *Sorbus*. p. 401 – 446. In: Bertová L. (ed.): Flóra Slovenska IV/3. Veda, Bratislava.
- MÁJOVSKÝ, J., HEGEDÜŠOVÁ, Z., 1993: *Symphytum*. p. 76 – 97. In: Bertová L., Goliašová K. (eds): Flóra Slovenska V/1. Veda, Bratislava.
- MÁJOVSKÝ, J., et al. 1978: Index of chromosome numbers of Slovakian flora. Part 6. *Acta Fac. Rerum Nat. Univ. Comen., Bot.*, 26: 1 – 42.
- PENIAŠTEKOVÁ, M., 1992: *Amelanchier*. p. 446 – 452. In: Bertová L. (ed.): Flóra Slovenska IV/3. Veda, Bratislava.
- PETRÁŠ, M., 1972: Václav Vraný. *Liptov*, 2: 223 – 248.
- PETRÁŠ, M., 1990: Václav Vraný (1851 – 1921). Život – dielo – bibliografia. – SNM-Muzeologický ústav, Bratislava. 124 pp.
- REUSS G. 1853: Května Slovenska. Banská Štiavnica. 496 pp.
- SAGORSKI, E., SCHNEIDER, G., 1891: Flora der Centralkarpathen 1, 2. Leipzig. 209 + 591 pp.
- SILLINGER, P., 1933: Monografická studie o vegetaci Nízkých Tater. Praha. 339 pp.
- SUZA, J., 1930: Václav Vraný. *Příroda*, 23: 17 – 19.
- ŠKOVIROVÁ, K., 1988: Vplyv antropickej činnosti na taxóny vyšších rastlín flóry Turčianskej kotliny. *Kmetianum*, 8: 199 – 227.
- ŠKOVIROVÁ, K., 2000: Herbárová zbierka Jána Petrikovicha v Slovenskom národnom múzeu-Múzeu Andreja Kmeťa v Martine. *Kmetianum*, 9: 33 – 51.
- THAISZ, L., 1909: Adatok Abauj-Tornavármegye flórájához. *Növ. Közl.*, 8: 247 – 257.
- TURIS, P., VALACHOVIČ, M., 1996: Lomikameň jastrabníkolistý (*Saxifraga hieraciifolia* W. et K.) v Kráľovohoľskej časti Nízkych Tatier. *Bull. Slov. Bot. Spoločn.*, 18: 138 – 140.
- VLČKO, J., DÍTĚ, D., KOLNÍK, M., 2003: Vstavačovitě Slovenska/Orchids of Slovakia. ZO SZOPK Orchidea, Zvolen. 120 pp.
- VOZÁROVÁ, M., 1990: Karel Domin (1882–1953). *Zborn. Slov. Nár. Múz., Prír. Vedy*, 34: 225 – 236.
- VRANÝ, V., 1881: Na Gerlach. *Slovenské pohľady*, 1: 415 – 422.
- VRANÝ, V., 1929a: Herbář Fr. Cypriana, lékaře kamaldulenských řeholníků v Červeném Klášteře z let šedesátých 18. století. *Věda Přír.*, 10: 141 – 142.
- VRANÝ, V., 1929b: Cundrej. *Gemer-Malohont*, 11, 14 (30. 3. 1929): 1 – 2.
- ZAHRADNÍKOVÁ, K., 1992a *Waldsteinia*. p. 131 – 137. In: Bertová L. (ed.): Flóra Slovenska IV/3. Veda, Bratislava.

ZAHRADNÍKOVÁ, K., 1992b: *Aremonia*. p. 96 – 100. In: Bertová L. (ed.): *Flóra Slovenska IV/3*. Veda, Bratislava.
ZARZYCKI, K., 1981: *Rośliny naczyniowe Pienin*. PWN, Warszawa – Kraków. 257 pp.

Adresa autora:

RNDr. Judita Kochjarová, CSc., Botanická záhrada Univerzity Komenského, pracovisko Blatnica, 038 15 BLATNICA č. 315, e-mail: kochjarova@rec.uniba.sk

Waldst. Fritsch. spozoroval jsem prvníkrát 22. V. 1874 při výšce Slane (u Dobšine) poblíž vrchů Hradce, ale na levém břehu Pláně (Bábovy) poblíž vrchů Hradce. Byl jsem v botanice docentem. Je určování měl spolu s Reussom „Květeny Pláně“. Podle ní shodovala se má rostlina s *Waldsteinia ternata* ex na listy, které měly 5 laločků ale trojkate. Touto rostlinou nalezl Fritsch v roce 1874, zapomenutá v jedné knize Reuss.

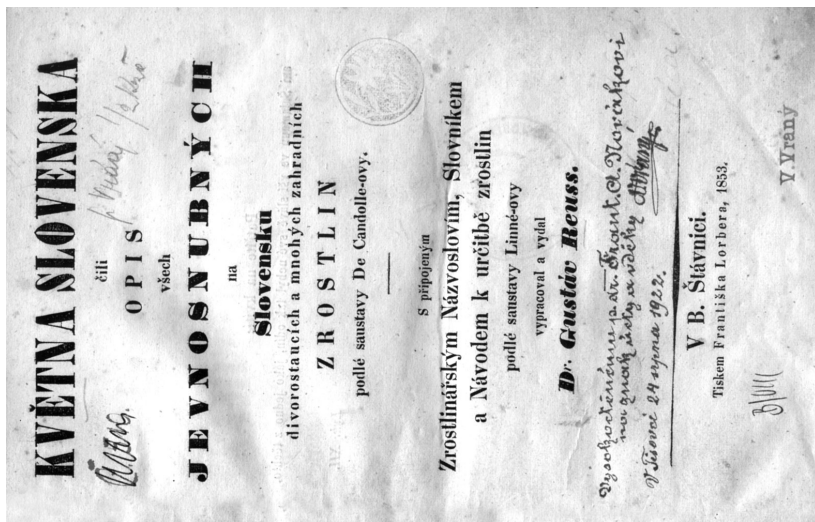
Tež po 18 letech přišla mi o své práci. Dal jsem se znovu do práce, ale učitel měl jsem již jinou práci poměrně k určování nových rostlin, nedostal jsem dole nežli s Reussom. - Při tom ale napadlo mi, že jsem již kdysi četl něco o W. Fritsch, ale nemohl jsem se upamatovat kde. Vzkresil jsem tedy svůj ex. a poslal ho s prosbou o diagnózu W. F. dr. Fritschovi s otázkou či má rostlina se s ní shoduje.

Fritschovi odpověděl dr. Fritsch.

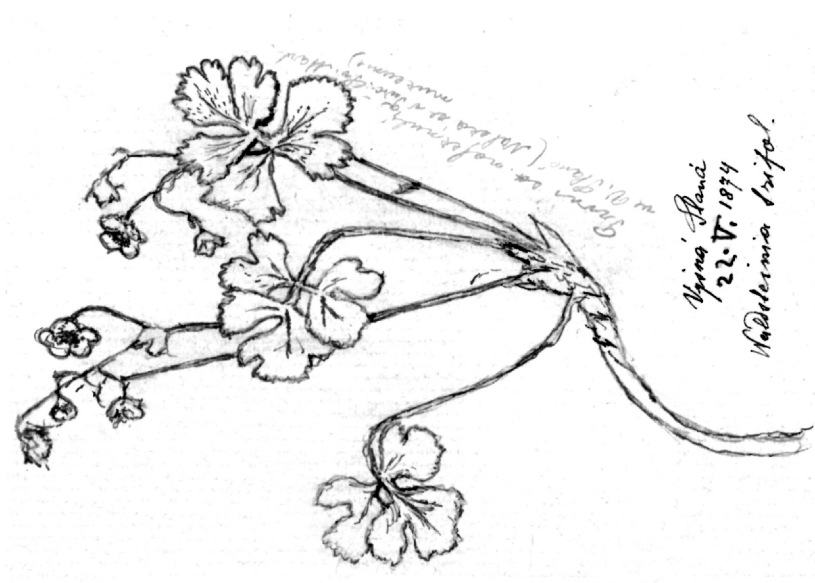
Jednalo se mi nyní o zapamatování dostatečného materiálu ale okolnosti nedovolovaly mi jít dále cestou od Dobšinského Fritschovi. A výšce Pláně v roce přišel W. F. o své do zapomenutí ex na jaře 1922, shledal jsem se zase s mi 19 mi nevýslovné radosti na území Tisovce.

Je zajímavé že *Waldst. ternata* se u nás na jižní straně W. Fritsch, na severní straně, tedy v největší blízkosti jedné o druhou má vrchů Hradce.

Obr.1. Rukopisné poznámky Václava Vraného, týkající se nálezu *Waldsteinia ternata* (Stephan) Fritsch při Vyšnej Slanej.

Obr.2. Titulná strana výtlačku „Květná Slovenska“ z knižničných fondů České botanické společnosti. Knihu venoval Václav Vraný profesorovi F. A. Novákovi v r. 1922.

Obr.3. *Waldsteinia ternata* (Stephan) Fritsch, vlastnoručná kresba Václava Vraného podle exemplára, nájdeného pri Vyšnej Slanej.